

LICHAMELIJKE MAGAZINE opvoeding

NUMMER 6 Jaargang 109 | september 2021

Extra
artikel

Met nieuw bouwconcept anders leren

De beweegschool in Alblasserdam

De beweegschool Alblasserdam is geboren vanuit een fusie van twee scholen. Deze fusie bleek de kans om met een nieuw gebouw het anders dan anders te gaan doen! Toevalligerwijs was de betrokken architect net terug uit Denemarken en volledig geïnspireerd door beweegaanleidingen in de schoolgebouwen daar. De Twijn was net bezig met het ontwikkelen van een nieuw beweegconcept. $1+1=2!$ Het plan werd geboren om het bewegend leren centraal te zetten in het gebouw. Bij het nieuwbouwproces waren ook de twee vakleerkrachten betrokken. Deze notendop wordt in dit verhaal uitgewerkt.

TEKST EN FOTO'S HANS DIJKHOFF

Er zijn (gelukkig) veel scholen waar bewegen een steeds duidelijker plek krijgt in de visie van de school. Krijgt de school de gelegenheid om nieuwbouw te realiseren, dan is het goed om deze visie met de architect te bespreken. De vakleerkracht kan hierin een aanjager zijn door te helpen met ideeën. Het is handig om een programma van eisen op te stellen waarin die visie is opgenomen en wat daarvoor nodig is. Ook hier kan de vakleerkracht een prima rol spelen. Dat wordt dan meegenomen in de bouw en inrichting waardoor je niet een gebouw hoeft aan te passen aan een visie maar wordt de visie in het gebouw gerealiseerd. Deze architect wil dat weten nog voordat hij een tekening gaat maken. Er is dan namelijk veel mogelijk in de inrichting van het nieuwe schoolgebouw, en dat vaak zonder extra kosten! Bij de ontwikkeling van dit gebouw is de vakgroep van PIT* betrokken geweest.

Denemarken

De architect in kwestie was in Denemarken geweest en heeft daar gezien hoe scholen creatief omgaan met de ruimtes die het doel dat de overheid had gesteld: kinderen moeten minimaal 45 minuten per dag bewegen naast de reguliere LO-lessen,. Dat hoe mochten de scholen zelf bepalen. De nieuwe scholen die vanaf dat moment gebouwd werden, zijn op een geheel andere manier ingericht dan de traditionele gebouwen. Er wordt veel meer onderwijs gegeven in units. Daar waar hier bij 25 kinderen er ook 25 stoelen en tafels staan, kan het in Denemarken zijn dat er maar 20 staan en de rest van de kinderen zit dan op een kussentje of in de vensterbank (die daarvoor dan wel geschikt is gemaakt). Het begint bij de overheid die oplegt dat kinderen per dag minimaal 45 minuten per dag (naast de lessen bewegingsonderwijs) moeten bewegen en het eindigt bij de scholen die het hoe zelf mogen bepalen.

Op dit moment heeft de KVLO het in Arnhem ontstane initiatief '2+1+2' omarmd en probeert dit breed uit te zetten. Dat wordt een stuk makkelijker als de overheid erachter gaat staan.

Topos: architectuur en bouwkunde onder één dak

Sinds de oprichting in 1953 is Topos uitgegroeid tot een architecten- en ingenieursbureau met uitgebreide kennis en ervaring op het gebied van architectuurprojecten en BIM-engineering.

Samenwerken

Integraal samenwerken met alle partijen vinden zij essentieel. Want alleen door samen te werken, kom je tot het beste resultaat. Iedereen heeft zijn eigen expertise, het geheel is meer dan de som der delen.

De beste oplossingen

Ze luisteren geïnteresseerd naar de wensen en behoeften van hun klanten. Wat zijn uw ideeën? Wat vindt u belangrijk? Hun kennis en ervaring zijn daarbij een bron van inspiratie. En door samen de juiste keuzes te maken, komen ze tot de beste oplossingen en de mooiste projecten.

Architect

Toch is het wonderlijk hoe het in dit geval in Alblasterdam is gegaan. Over het algemeen is er een opdracht tot het bouwen van een school. Die wordt aan een architect gegund en die gaat aan de slag. "Ik ga een mooi gebouw voor jullie

neerzetten", zegt de architect en vervolgens ontstaat er een gebouw dat er wellicht esthetisch mooi uitziet maar met bijvoorbeeld pilaren in het speellokaal niet echt functioneel is. Pim Scherpenzeel zegt hierover het volgende. "Dat het al mogelijk is dat een architect zo'n ontwerp kan maken is iets wat niet zou mogen. Daar begint het."

Hier is het dus andersom gegaan doordat hier de architect wel luistert naar de wensen van de opdrachtgever. Door zijn in Denemarken opgedane ervaringen heeft hij kennis om die (beweeg)wensen op een juiste manier in te vullen. En omdat het een nieuw te bouwen gebouw is, kunnen bepaalde zaken al vanaf tekening worden ingebracht waardoor een beweegschool niets meer hoeft te kosten dan een 'normaal' gebouwde school.

Ronald de Rooij is die architect die in Denemarken de inspiratie heeft opgedaan. Hij kwam in contact met Pim Scherpenzeel van Scherpadvies en ze staken elkaar aan daar waar het ging om bewegen, en ideeën hoe je dat in een gebouw moet verwerken.

Ronald is een sportieve architect en Pim is voormalig LO-docent. De een heeft geen verstand van hoe je tot bewegen komt, maar denkt als architect in mogelijkheden. De ander heeft dat verstand wel. Pim gaat uit van de leerlijnen. Bijvoorbeeld springen. Dat kan je doen vanaf, door, over, vrij enz. Hoe zet je dat zodanig om dat kinderen als vanzelf worden uitgedaagd dat te gaan doen? Dat is wat is gerealiseerd in de nieuwbouw van IKC De Twijn.

Nieuwbouw De Twijn

Begin 2018 besloot de gemeenteraad van Alblasterdam voor volledige nieuwbouw van De Twijn. Eerder werden basisschool De Boeg en De Looptank samengevoegd tot Integraal Kind Centrum De Twijn. De nieuwbouw is gerealiseerd op de plaats van de oude school aan de Parallelweg en biedt huisvesting aan 16 groepen onderwijs, 2 groepsruimten voor dagverblijf en 3 groepsruimten voor buitenschoolse opvang. Een integraal kindcentrum voor kinderen van 0 tot 13 jaar. Eén ontwikkelingslijn van baby tot puber.

De nieuwbouw is opgebouwd uit twee lagen. Centraal in het gebouw bevindt zich een multifunctionele beweegruimte met een grote tribunetrap in een vide waar het daglicht van boven binnenkomt. De Twijn is de eerste 'beweegschool' van Nederland. Door de hele school zijn beweegaanleidingen die kinderen uitdagen in beweging te komen. Er is een klimwand naast de trap en een nettenvloer in de vide waar je in kunt vallen als je in de touwen hangt. Door de kinderen uit te dagen meer te bewegen, draagt de omgeving bij aan een gezonde motorische ontwikkeling en gaat men er vanuit dat de leerlingen zich daarna beter kunnen concentreren.

Doen wat normaal is

Bewegen moet weer onderdeel uit gaan maken van de normale dingen die kinderen graag doen. In de 'beweegschool' kunnen kinderen hun eigen uitdaging aangaan en grenzen verkennen. Topos heeft voor Integraal Kindcentrum De Twijn een uniek concept ontwikkeld wat bewegen weer terugbrengt in de natuur van het kind. Zowel cognitieve als motorische vaardigheden kunnen hiermee worden verbeterd. De opgave kinderen meer te laten bewegen wordt daarmee niet teruggelegd naar de leerkrachten maar naar de plek waar het hoort...bij de kinderen zelf.

De architect legt uit

Het hoofd van de school, Martin Beekhof, is vanuit de onderwijskant een drijvende kracht geweest om te komen tot wat er is neergezet aan de Parallelweg. Hij werkt bij PIT, de overkoepelende organisatie die nog veel meer scholen in de omgeving bestiert. Martin kreeg de mogelijkheid om met zijn team de beweegvisie uit te werken. Sinds maart 2021 is Integraal Kind Centrum De Twijn operationeel.

IKC De Twijn

Voor kinderen van 0 tot 13 jaar

Het integraal kindcentrum is een totaalvoorziening geworden voor kinderen van 0 tot 13 jaar:

- Vroeg- en voorschoolse educatie.
- Peuterspeelzaal.
- Kinderopvang.
- Onderwijs.
- Buitenschoolse opvang (bso).

Integraliteit en elkaar versterken in een multifunctioneel gebouw. Er wordt de kinderen veel geboden in een speelse en uitdagende leer- en speelomgeving!

Eén team

Het uitdagende onderwijs, BSO en kinderopvang onder één dak. Pedagogisch medewerk(st)ers, leerkrachten en directie vormen één team met één gezicht. Op deze manier is er een brede expertise op het gebied van de ontwikkeling van een kind in een omgeving waarbinnen alle kinderen het stralende middelpunt zijn! Door alle overgangen vloeiend te laten verlopen geven wij kinderen de kans hun talenten optimaal te ontwikkelen.

Baby's in de gang

Bewegen mag

Bewegen mag en wel op de momenten dat het een kind uitkomt.

Zodra je binnenkomt word je uitgenodigd te bewegen. Een rondje rennen op de baan die je direct bij binnenkomst tegenkomt. Of klimmen naar verdieping 1 op de klimwand en daar een parcours aantreffen die de juf heeft klaargezet. Je bent al aan het leren voordat de school begint.

Het voordeel van een fusieschool is dat je als leerkracht de mogelijkheid had te kiezen of je aan dit avontuur wilde meedoen. Wilde je dat niet dan ging je op de andere vestiging werken. Het team dat hieraan begon, staat volledig achter deze visie. Het heeft geen speciale opleiding gevolgd maar is gewoon aan de slag gegaan. Op de vraag of de kinderen mogen rennen in de school zegt dit team volmondig: "Ja natuurlijk!". In het begin was daar nog discussie over. Waarom zou het niet mogen? Het gevaar van botsingen en andere ongelukken? Juist door kinderen in de gelegenheid te stellen te experimenteren, leren ze ontwijken en komen botsingen maar zelden voor. En als het dan toch een keer gebeurt, is het ook niet erg. Je wordt er niet dommer van. Dat is wat ontbreekt in het huidige onderwijs en eigenlijk de hele samenleving. Risicovol spelen is er bijna niet (meer) bij. Tegenwoordig kun je 'veilig' uit het klimrek vallen want er liggen rubbertegels onder. Maar laten we teruggaan naar De Twijn.

Als kinderen de behoefte hebben om te bewegen, mogen ze de klas uitlopen en even op bijvoorbeeld de klimwand gaan. De vraag werd gesteld of de kinderen dan niet een half uur wegbleven maar die angst bleek ongegrond. Zo ook met het naar de wc gaan. Dat mag zonder te vragen. De leerlingen

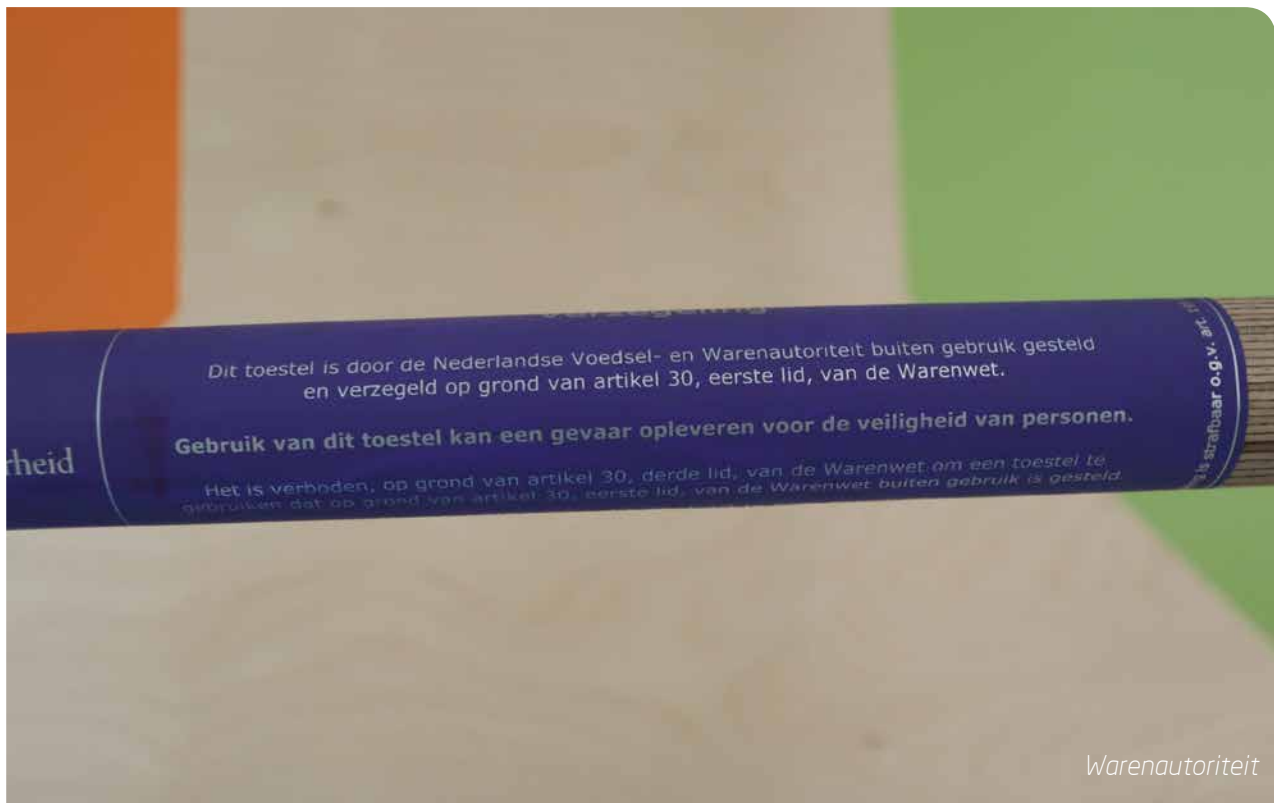
hebben dus zelf de regie en dat is anders dan werken met energizers waarbij de leerkracht bepaalt wanneer er wordt bewogen. Eenmaal bewogen, komen ze weer rustiger in de klas en vertonen een betere werkhouding. Natuurlijk heb je altijd enkele kinderen die iets meer tijd nemen dan strikt nodig is maar dat vindt men niet erg.

Wat levert het op?

Natuurlijk zijn we benieuwd hoe dit alles effect heeft op het werken in de klas. Martin geeft aan dat het vooral het leerplezier is. Een bijkomend effect is dat hij tot nu toe nog geen leerling bij zich heeft gehad die een probleem werd in de klas op gedrag. In het oude gebouw had hij daar soms een dagtaak aan. Dit is wel mooi om te monitoren. Wat ook goed is om te monitoren is of de motorische vaardigheden van de kinderen in de loop der jaren beter worden. Daarvoor is een samenwerking aangegaan met de HvA. Die neemt dat stuk op zich.

De onderbouw (t/m groep 3) zit op de begane grond; de bovenbouw op de verdieping. Als onderbouw kinderen gebruik willen maken van de klimwand dan is er altijd een leerkracht aanwezig en klimmen ze in het kader van de motorische ontwikkeling.

Een brandende vraag is of motorisch vaardige kinderen de enige zijn die veelvuldig in de beweegruimte te vinden zijn. Gelukkig is dat niet het geval. Ook de minder motorisch vaardige kinderen zijn er te vinden. Dat komt omdat de ruimte op veel manieren is te gebruiken. Iedereen kan dit dus op eigen wijze en niveau doen. Bij elkaar is het nog tekort tijd om er conclusies aan te verbinden over de verbetering van de motoriek met name bij de motorisch zwakkere

Warenautoriteit

kinderen. Er wordt in ieder geval niet verwacht dat die slechter wordt!

Bewegend leren

Er wordt minimaal twee keer per dag op een bewegende manier aan leren gedaan. Dat is wat is afgesproken. Hoe het moet gaan daar wordt nog over gebrainstormd. Ook de hoeveelheid tijd die eraan wordt besteed, ligt niet vast. Als het maar gebeurt. En dat gaat heel organisch. Martin geeft aan dat het eigenlijk al als vanzelf gebeurt zodra de kinderen het gebouw binnenkomen. Ze gaan op zoek naar een opdracht nog voor de les begint. Op den duur zal dit steeds meer een vaste vorm krijgen.

Rondleiding

Tijdens de rondleiding zien we baby's in de gang op matjes liggen onder een mobiel; leerlingen die de klimwand beklimmen en kinderen die in de ruimte boven het net capriolen uithalen. Daar is overigens wel een maximum aantal leerlingen toegestaan. Daar houden ze zich goed aan. We zien in lokalen niet alleen tafels en stoelen maar ook veel matjes en 'fietsen'. Het is waar. Dit hele gebouw nodigt uit tot bewegen.

Gaat alles op deze school dan goed? Helaas niet. In een lokaal met nissen in de muur waar kinderen in kunnen chillen of leren hangen touwen en ringen die je gebruik om in de nissen te komen, zit een sticker van de Nederlandse Waren Autoriteit. Ze mogen niet worden gebruikt omdat het klimtoestellen zijn en er een 'veilige' vloer onder moet liggen. Zo kan ondoorzichtige wetgeving een mooi initiatief in de weg zitten.

Daarnaast ligt ook nog een uitdaging om de mogelijkheden voor bewegen rondom de school naar buiten uit te bouwen. Voor het overige hebben we te maken met een enthousiast

team, dito directeur en heel enthousiaste kinderen! Alles wat ze zeggen in de filmpjes op internet is authentiek en staat als een huis.

En dan hebben we nog niet eens over de gymlessen waarin goed leren bewegen centraal staat. Die worden natuurlijk ook gegeven. Door de vakleerkracht en in de gymzaal.

De moraal van dit verhaal is dat een vakleerkracht bij de nieuwbouw van een school een hoop invloed kan hebben op (de ontwikkeling van) de visie op bewegen en de uitvoering daarvan. Daar is dit verhaal een mooi voorbeeld van. Ben je na het lezen van dit artikel geïnspireerd geraakt? Zorg dat je als vakcollega bij nieuwbouw aan tafel komt en dat er in en om de school wordt gekeken hoe bewegen kan worden geïntegreerd!

Contact

jorieke.steenart@kvlo.nl

Kernwoorden

beweegschool, bewegend leren

